

नृपज्य कार्यालय अधिकारी
सोलापूर जिल्हा नागरी सह. बँक्स
को ऑप. अर्बन फेडरेशन लि., सोलापूर

नवीन एकरकमी कर्ज परतफेड योजना

विद्याधर अनास्कर
दि महाराष्ट्र अर्बन को-ऑप. बँक्स फेडरेशन लि.
अध्यक्ष

आपल्या आर्थिक अडचणींमुळे अनेक कर्जदारांची कर्ज खाती थकित झाल्याने जसे बँकांचे नुकसान होते तसेच कर्जदारांचे बाजारातील पतही कमी झाल्याने त्यांच्या इतर आर्थिक व्यवहारावरही परिणाम झाल्याशिवाय रहात नाही. असे कर्जखाते ज्यावेळी एनपीए होते, त्यावेळी त्या कर्जदारावर बसलेला एनपीएचा शिक्का हा त्याला आर्थिक क्षेत्रातील गुन्हेगार ठरवतो व असा आर्थिक गुन्हेगारीचा शिक्का त्यास व्यवसायातही घातक ठरतो. एकंदरीत त्याची विश्वासाहताच पणाला लागल्याने त्याला समाजातील कोणत्याच घटकापासून सहकार्य मिळत नाही. या वैफल्यग्रस्त अवस्थेतून सुटका करून घेण्याची सुवर्णसंधी महाराष्ट्र शासनाने नागरी सहकारी बँकांमधील थकबाकीदारांना 'नवीन एकरकमी कर्ज परतफेड योजने'द्वारे दिली आहे.

सन २००१ पासून दरवर्षी नागरी सहकारी बँकिंग क्षेत्रासाठी नित्याची बाब बनलेल्या बहुचर्चित ओटीएस ची योजना ही नित्याची बाब न बनता, अपवादात्मक असावी या मानसिकतेतून राज्य सरकारने प्रथमच दि. ३१ मार्च, २०१४ पूर्वी अनुत्पादक झालेल्या कर्जखात्यांना या नवीन योजनेत शेवटची संधी देत यापुढे

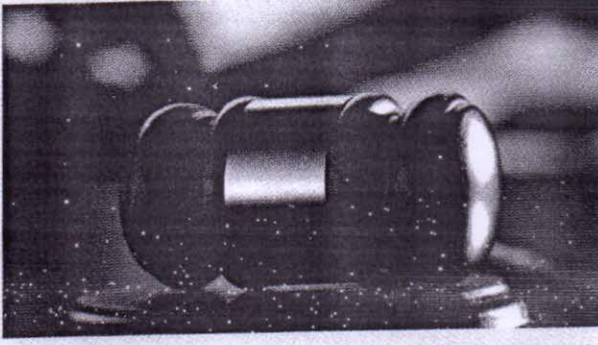
भविष्यात केवळ नवीन थकित कर्जदारांसाठीच ही योजना चालू ठेवण्याचे स्पष्ट संकेत दिल्याने वर्षानुवर्ष या योजनेवर अवलंबून राहणाऱ्या जुन्या थकित कर्जदारांवर त्यांची खाती बंद करण्याचा दबाव निश्चितच वाढणार आहे.

कोणतीही माफी योजना (Amnesty Scheme) ही नित्याची बाब बनू नये, त्यामुळे कर्जदारांमध्ये पैसे न भरण्याची वृत्ती वाढीस लागण्याबरोबरच प्रामाणिक कर्जदारांवर अन्याय होतो, हे लक्षात घेऊन राज्य शासनाने दि. १६ मार्च, २०१६ रोजी जाहीर केलेली ही नवीन योजना जास्तीत जास्त पारदर्शी ठेवण्याचा व सर्व कर्जदारांना ती कोणताही भेदभाव न करता समानपणे लागू करण्याचा प्रयत्न केला असून, ग्राहकांच्या मनामध्ये कोणतीही शंका राहू नये अथवा बँकांना या योजनेत कोणताही बदल स्वतःच्या पातळीवर करता येऊ नये, याचा दक्षता घेतल्याचे जाणवते. सबब आपल्यावरील आर्थिक गुन्हेगारीचा शिक्का पुसण्याची सुवर्णसंधी म्हणूनच या योजनेकडे थकित कर्जदारांनी पाहिले पाहिजे. या योजनेतील ठळक वैशिष्ट्ये पुढीलप्रमाणे-

१) या नवीन योजनेतील 'कट ऑफ डेट' ही दि. ३१/०३/२०१५ केल्याने सहकारी बँकांमधील अलिकडच्या काळात थकित झालेल्या कर्जदारांनाही या योजनेचा लाभ घेता येणार आहे. या योजनेची मुदत दि. ३१/०३/२०१७ पर्यंत राहणार असून, त्यासाठी अर्ज करावयाची शेवटची तारीख २८/०२/२०१७ ही राहणार आहे.

२) रिझर्व्ह बँकेने कमर्शियल बँकांना लागू केलेल्या

योजनेत न्यायालयांमध्ये निकाली निघालेली व ज्यांचे शासनाच्या या नवीन योजनेमध्ये, सहकारी बँकांमधील

निकाली कर्जांना सुध्दा ही योजना लागू केलेली असल्याने सहकार कायद्यातील कलम ९१ व कलम १०१ अंतर्गत निकाली निघालेल्या दाव्यांमधील कर्जदारांना सुध्दा या योजनेचा लाभ घेता येईल. तसेच ज्या कर्जदारांविरुद्ध बँकेने सिक्युरिटायझेशन कायदांतर्गत कारवाई सुरु केलेली असेल व ती कारवाई कोणत्याही टप्प्यावर असली तरी त्या कर्जदारांना सुध्दा या योजनेचा लाभ घेता येईल. थोडक्यात, निकाली निघालेल्या अथवा प्रलंबित असलेल्या दाव्यांमधील कर्जदारांना या योजनेचा लाभ घेता येईल. मात्र, जेथे बँक व कर्जदार यांच्यामध्ये न्यायालयासमोर तडजोड झालेली आहे व त्या तडजोडीचे न्यायालयाने आपल्या आदेशात रुपांतर केले आहे (Consent Decree) अशा कर्जदारांना मात्र या योजनेचा लाभ घेता येणार नाही. निकाली दाव्यांना सुध्दा ही योजना लागू केलेली असल्याने कनिष्ठ स्तरावर निघालेल्या दाव्यांमधील कर्जदार, अपील करण्यापेक्षा तडजोडीचा मार्ग स्वीकारतील व यामुळे न्यायव्यवस्थेवरील ताण कमी होण्याबरोबरच बँकांच्या वसुलीतही भरघोस वाढ होईल.

३) पुर्वीच्या योजनेमध्ये कर्जदाराने २५% रकमेचा भरणा केल्यानंतर त्यास उर्वरित ७५% रकमेसाठी १२ महिन्यांचा कालावधी मिळत होता. या योजनेमध्ये मात्र २% दंडव्याजासह कर्जदारास १२ महिने जादा असा एकूण २४ महिन्यांचा कालावधी मिळू शकत असल्याने ही एक प्रकारची कर्जाची पुनर्बांधणीच आहे (Reschedulement of Loan). कर्जदाराने भरलेली २५% रक्कम बँकांना

व्याजात जमा करता येणार असल्याने त्यांच्या नफ्यामध्ये जशी वाढ होणार आहे, तसेच उर्वरित रकमेचे कर्जही सुरु राहणार आहे. त्यामुळे संबंधित कर्जास आलेला खर्च (Cost of Lending) बँकेस वसूल करता येणार आहे. आपले उर्वरित कर्ज व्यवस्थित भरल्यास कर्जदार व बँक यांच्या संबंधातही सुधार होऊन त्यांच्यातील बँकिंगचे संबंध पुढेही सुरु राहू शकतील.

४) कलम १०१ अंतर्गत वसुली दाखला प्राप्त झाल्यावर सदर दाखल्यांची अंमलबजावणी करत असताना वसूल झालेल्या रकमेवर बँकेस सहकार खात्यास १.७५% ते ६% पर्यंतची रक्कम सरचार्ज म्हणून भरावी लागत होती व या रकमेचा बोजाही कर्जदारावरच पडत होता. मात्र या योजनेअंतर्गत कलम १०१ अंतर्गत वसुली दाखला प्राप्त झालेल्या प्रकरणांमध्येही तडजोड करता येत असल्याने अशा तडजोडीत बँकेमध्ये भरणा केलेल्या रकमेवर शासनाचीही फी कर्जदारांना भरावी लागणार नसल्याने कर्जदारांना मोठीच सवलत मिळणार आहे.

५) सर्वात महत्त्वाची गोष्ट म्हणजे, शासनाने ही योजना स्थायी आदेश (Standing Orders) स्वरूपात प्रसिध्द केलेली असल्याने, या योजनेतील सर्व पध्दती पाळणे बँकांवर बंधनकारक राहणार आहे. पूर्वी अनेक

बँकांमधून कर्जदारांना सूट देताना सर्वांच्या बाबतीत समान पध्दत अवलंबली जात नव्हती. कित्येकदा कर्जदारांना आपल्या कर्जासाठी एकरकमी कर्ज परतफेड योजनेअंतर्गत परतफेड करण्याचा अर्ज करूनही बँकेकडून त्यांना प्रतिसाद

